

Den åttonde dödssynden

Ni vet ju vilka de sju dödssynderna är: Vällusten, girigheten, avunden, vreden, frosseriet, lättjan och högmodet. Men det finns en dödssynd som jag tycker är värre och har svårare följder än de andra sju: oförsonligheten.

Den som odlar sin förorättelse och snarstucket avvisar dem som närmar sig med ett kort "lämna mig i fred!" har allt annat än fred i sinnet. Man borde undersöka uttrycket "låt mig vara i fred" genom att pröva det motsatta, kanske sannare: "låt mig vara i krig!" Den oförsonlige önskar ingen fred utan fortsatt maktutövning, erövring, strid och förtryck. Den oförsonlige tar inte emot några ursäkter och bryr sig i grunden bara om sig själv. Den oförsonlige värnar om sin förorättade position. Den oförsonlige tror ännu på det ärofylla kriget och ser förhandlingsbordet som nederlaget. Ändå förhåller det sig tvärtom.

Ty den oförsonlige saknar ännu tillgång till äkta sorg. Den äkta sorgen förutsätter något slags avstående, att i någon form lägga ned och lämna ifrån sig vapnen, att ge upp den oförsonliga positionen för att komma till förhandlingsbordet. Den principen gäller politiska makter lika väl som individer som befinner sig i konflikt.

Oförsonliga krigsmakter låser sig i sina snävt primitiva uppfattningar om den andres onda natur och sin egen självklart rättmätigt goda. Tillräckligt grym hämnd ska lösa problemen. Att söka förtroende tycks båda parter meningslöst. Oförsonliga makar kan på samma vis låsa sig i en hemmets frysta ställningskrig och låter solen gå ned över sin vrede. De lägger sig med ryggen emot varandra och snäser "lämna mig i fred" till varandra. Men de lämnar varandra i ett inbördes krig och den äktenskaplig sängen blir en skyttegrav i stället för en viloplats. Det är också främst oförsonligheten som förgiftar också de enskilda människornas konflikter och lämnar parterna i krig. På samma sätt utlämnas stater i konflikt till den uteblivna dialogens tystnad i misstänksamheten mot alla fredstrevare, och det förblindande hatet växer alltmer. Ingen av parterna ser längre den sorg över sakernas tillstånd som de döljer bakom sina masker av osårbarhet och tuff styrka. Bara upp-

---

Bearbetning av ett inlägg i "Tankar för dagen" i Sveriges Radio, P1, 2001.

trappning av våldet tycks återstå. Inbördeskrigen är de grymmaste och bittraste av alla krig därför att de innehåller så mycket sorg, sade en gång Harry Martinson. Vad han den gången främst syftade på var hatet mellan honom och hustrun Moa på trettioalet. Sedan dess har världen fått bevittna ett stort antal inbördeskrig och brödrakrig i olika delar av världen där ofattbar grymhet har utvecklats. Sprängningen av den oskattbara bron i Mostar synes mig som ett av brödrakrigens mest symboliska offer. Bron av sten förenar nu åter de båda klippstränderna, men bron mellan människorna, den bro som skulle resas i försonlighet är ännu inte fullbordad. Oförsonligheten fortsätter att rasa byggnadsställningarna. Men någon annan väg till stabil fred än förhandlingens och försoningens finns inte. Att lära känna och bearbeta sorgens och besvikelsens källor i en ömsesidig dialog är ett av de få sätt vi har när det gäller att komma till rätta med oförsonligheten. Därvid måste våra föreställningar om segertåg, fiendens förödmjukelse och alla triumfbågar avskaffas. Människorna måste avstå från triumf för att finna vänskap bland forna fiender. Avstånd och eftergifter är de främsta fredsvapnen. Fredsgåvor till trätobröder. Sen kan vi lämna dem i fred, men lämna dem inte i krig.

